

DR. JUHÁSZ ÉVA ANNA

AZ ALTERNATÍV VITARENDEZÉS MÓDSZEREI ALKALMAZÁSÁNAK JOGI HÁTTERE AZ ISKOLAI KONFLIKTUSOKBAN

1. BEVEZETÉS

Az oktatásban megjelenő konfliktusokról napi szinten hallunk, hírértékű, ha egy diák megveri társát, vagy agresszíven viselkedik tanárával, ha egy szülő önbíráskodó módon torolja meg a bántalmazást, mely gyermekét az iskolában érte. Az iskolai konfliktusokat nem a XXI. század szülte, egyidős az oktatással. A konfliktusok nem iskola-specifikusak, ahol emberek kapcsolatba kerülnek egymással, ott jelen vannak és jelen lesznek. Megjelenésük a társadalomban természetes folyamat, annak megoldása azonban már nem ilyen egyértelmű.¹

Az iskolai konfliktuskezelés ma még általánosnak mondható útja a büntetések, fegyelmi alkalmazása, de más, alternatív módszerek is léteznek az iskolaközösséget érintő konfliktusok, problémák megoldására. Az alternatív vitarendezés (AVR) a modern jogfejlődés terméke, bár maga a békéltetés évszázadokra nyúlik vissza. Az AVR fogalmkörébe tartozó eljárások alternatívát nyújtanak a bírósági, hatósági, fegyelmi eljárások mellett, illetve azok elkerülésére. Az alternatív vitarendezés eszköztárába olyan módszerek tartoznak, mint a klasszikus közvetítés (mediáció), a resztoratív (jóvátételi) mediáció, resztoratív konferencia stb.^{2 3}

A klasszikusnak tekintett mediációban az érintett felek egyenrangú pozícióban vannak, a konfliktus oka nem normaszegés, a megállapodás létrehozásában egy konfliktussal nem érintett semleges harmadik személy, a mediátor(közvetítő) segíti a feleket, a döntés a felek joga és felelőssége.

A resztoratív (helyreállító) szemlélet a szabályszegés jelenségéből indul ki. A szabályok megszegését a normasértéssel érintett szereplők – normasértő(kötelességszegő), a sértett személyek és közösségek - közötti konfliktusként értelmezi. A normasértő nem egy elvont, absztrakt szabálykönyv, hanem az őt körülvevő közösség ellen vétkezik. A szemlélet legfőbb célja a konfliktus következtében kialakult szükségletek feltárása és a károk helyreállítása a kárt okozó aktív felelősségvállalása mellett az általa felajánlott jóvátétel útján. Lényeges eleme, hogy a konfliktusban érintettek közvetlenül is részt vesznek a normasértésre adott válaszok kidolgozásában, s a létrejött megállapodásban egyenlő súllyal érvényesülnek a sértettek, normasértők és a hozzájuk tartozó közösségek anyagi és érzelmi szükségletei.

Jelen tanulmányban az oktatási intézmények szereplői között kialakuló konfliktusok alternatív vitarendezés körébe tartozó megoldási eszközeinek jogszabályok nyújtotta hátterét vizsgáljuk meg a legfontosabb jogszabályi rendelkezések bemutatásával.

¹ Dr. Varga Szabolcs: *Az iskolai konfliktusok kezelésének létező és lehetséges módszerei, eljárásai – különös tekintettel a jogvédelem, jogorvoslat, jogérvényesítés gyermekjogi szintű követelményeire* Gyermekjogház Alapítvány (Forrás: http://www.gyermek.joghaz/dokumentumok/Az_iskolai_konfliktusok_kezelese.pdf)

² dr. Juhász Éva Anna, Kovács Pirooska: *Iskolai konfliktusok – Alternatív Vitarendezés – Mediáció in: Konfliktuskezelési iránytű – Segédanyag az alternatív vitarendezési eljárások alkalmazásához az oktatási intézményekben* Oktatókutató és Fejlesztő Intézet Budapest 2012. 17.o.

³ A tanulmányban a resztoratív, a helyreállító és a jóvátételi kifejezések egymás szinonimáiként szerepelnek

2. EGYEZTETŐ ELJÁRÁS

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet (továbbiakban: Rendelet) 53-54. §-ai rendelkeznek a fegyelmi eljárást megelőző egyeztető eljárásra vonatkozó szabályokról. E Rendelet 4.§-a szerint a nevelési-oktatási intézmény szervezeti és működési szabályzatában (SZMSZ) kell meghatározni a tanulóval szemben lefolytatásra kerülő fegyelmi eljárást megelőző egyeztető eljárás (valamint a fegyelmi eljárás) részletes szabályait.

A jogszabály értelmében a nevelési-oktatási intézményekben lefolytatott fegyelmi eljárás és fegyelmi tárgyalás pedagógiai célokat szolgál.

A Rendelet lehetővé teszi, hogy a fegyelmi tárgyalást egyeztető eljárás előzze meg. Az egyeztető eljárás célja:

- a kötelességszegéshez elvezető események feldolgozása, értékelése;
- ezek alapján a kötelességszegéssel gyanúsított és a sérelmet elszenvedő között a sérelem orvoslása érdekében megállapodás létrehozása.

Az egyeztető eljárás lehetőséget adhat arra, hogy az érintettek megismerjék a kötelességszegéshez vezető okokat, figyelembe vegyék a sértett érdekeit, lehetővé tegyék a jóvátételt. Az egyeztetési eljárás során - a rendelet meghatározásából következik – resztoratív (helyreállító) technikák alkalmazhatók, mint pl. a jóvátételi mediáció – ezt a Rendelet önállóan is nevesíti, részletesebben szabályozza – vagy resztoratív kör, konferencia.

Egyes álláspontok szerint a felsorolt célokból következik, hogy egyeztető eljárás lefolytatására akkor van lehetőség, ha a tanuló kötelességszegése meghatározott személlyel szemben valósul meg.⁴ Más vélemény szerint a közösséggel szemben történt normasértés esetén is lehetséges az egyeztető eljárás összehívása, ilyen esetben az iskolát az intézményvezető által megjelölt személy képviselheti.⁵ A resztoratív szemlélet ez utóbbi nézőponthoz áll közelebb. Azokban az esetekben, ahol az oktatásra vonatkozó jogszabály kötelességszegés esetén konkrét szankciót ír elő, nem lehet egyeztető tárgyalást tartani.

A korábbi szabályozás szerint egyeztető eljárás bevezetésére egy nevelési-oktatási intézményben akkor kerülhetett sor, ha az iskolai, kollégiumi szülői szervezet és az iskolai, kollégiumi diákönkormányzat ezt közösen kezdeményezte. A hatályos szabályozásban már nem szerepel ilyen feltétel, nem intézményi döntés az eljárás lehetősége, hanem minden intézményben biztosítani kell az egyeztető eljárás igénybevételének lehetőségét.

Az egyeztető eljárás lefolytatásáért a fegyelmi jogkör gyakorlója – tantestület vagy átadott jogkör esetén fegyelmi bizottság - felel. Harmadszori kötelességszegés esetén a fegyelmi jogkör gyakorlója az egyeztető eljárás alkalmazását elutasíthatja. A jogalkotó nem határozza meg, milyen kötelezettségszegést kell figyelembe venni e körben, és mihez kell mérni a harmadszori kötelességszegést. Amennyiben az intézmény szervezeti és működési szabályzata

⁴ Dr.Szüdi János: *A jogok és kötelezettségek egysége* (Forrás: www.drszudi.hu/2009/02/jogkotelezettsegek)

⁵ *Javaslat az iskolai konfliktuskezelés szabályozására – Hozzászólás a közoktatási törvény vitaanyagához* (Forrás: [www.ofi.hu/download.php?docID=3253hozzaszolasakozoktatasisitvtervezethez20101215\(5\).pdf](http://www.ofi.hu/download.php?docID=3253hozzaszolasakozoktatasisitvtervezethez20101215(5).pdf) letöltve: 2014.01.30.)

erről nem rendelkezik, célszerű két olyan kötelességszegést figyelembe venni, melyek kapcsán korábban már lefolytattak a tanulóval szemben egyeztető eljárást vagy fegyelmi eljárást.⁶

Az eljárás lebonyolításához szükséges technikai feltételek biztosítása a nevelési-oktatási intézmény feladata, így különösen:

- megfelelő terem rendelkezésre bocsátása,
- egyeztető eljárást levezető személy felkérése,
- az eljárásról értesítő levél kiküldése.

Az egyeztető eljárást olyan nagykorú személy vezetheti, akit mind a két fél elfogad, azaz a sérelmet elszenvedő fél, valamint a kötelességszegő tanuló. A Rendelet szerint oktatásügyi közvetítői szolgálatot is fel lehet kérni egyeztetés levezetésére. 2012. évtől ezt a tevékenységet az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet keretein belül működő Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Központ látja el. Azokra az egyeztető eljárásokra, melyeket nem oktatási közvetítői eljárás keretei között folytatnak le, a Rendelet nem határoz meg összeférhetetlenségi okokat.

Egyeztető eljárást akkor lehet lefolytatni, ha a sérelmet elszenvedő fél, - kiskorú sérelmet elszenvedő fél esetén a szülő -, valamint a kötelességszegéssel gyanúsított tanuló – kiskorú kötelességszegéssel gyanúsított tanuló esetén a szülő – egyetért az eljárás megkezdésével, ill. lefolytatásával. Először a sértettet kell megkérdezni, beleegyezik-e az egyeztető eljárás megindításába. Tájékoztatni kell az eljárás lényegéről, folyamatáról, szabályairól. Értelemszerűen a sértett beleegyezése az eljárás lefolytatására vonatkozik. Amennyiben a sértett beleegyezően nyilatkozik, a kötelességszegő tanulót értesíteni kell a fegyelmi eljárásról. A korábbi szabályozás szerint a fegyelmi eljárás megindításáról szóló értesítésben kellett a kötelességszegéssel gyanúsított tanuló – kiskorú esetén a szülő – figyelmét felhívni az egyeztető eljárás igénybevételének lehetőségére. A hatályos szöveg szerint a fegyelmi eljárás megindítását megelőzően kell írásban felhívni a kötelességszegéssel gyanúsított tanulót – kiskorú esetén szülőjét – az egyeztető eljárás igénybevételének lehetőségére.

A tanuló – kiskorú esetén szülője – 5 tanítási napon belül írásban jelentheti be, hogy kéri az eljárás lefolytatását vagy sem. Az 5 napos határidőt az értesítés kézhezvételétől kell számítani.

A fegyelmi eljárás le kell folytatni, amennyiben az egyeztető eljárás lefolytatását

- nem kérik, továbbá
- ha az egyeztető eljárás nem vezetett eredményre 15 napon belül.

A 15 napos határidőt a bejelentés iskolába, kollégiumba történő megérkezésétől kell számítani.

Amennyiben az egyeztető eljárás megállapodással végződik, azaz a kötelességszegéssel gyanúsított tanuló és a sérelmet elszenvedő fél írásban megállapodik a sérelem orvoslásáról, az írásbeli megállapodás mellékelésével a fegyelmi eljárást a sérelem orvoslásához szükséges

⁶ Jasper András, Sárközi Gabriella: *Konfliktuskezelés az oktatásban in: Mediáció Közvetítői eljárások* szerk: Sáriné Simkó Ágnes HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2012.

időre, de legfeljebb 3 hónapra fel kell függeszteni. A felfüggesztést a kötelességszegéssel gyanúsított tanuló, illetve a sérelmet elszenvedő fél, azaz bármelyikük kezdeményezheti. A felfüggesztés ebben az esetben nem lehetőség, hanem kötelező előírás. A fegyelmi eljárás felfüggesztése az elévülési határidőt – a kötelességszegés elkövetésétől számított 3 hónap - nem érinti, az elévülés a fegyelmi eljárás felfüggesztésének ideje alatt sem szünetel. (A fegyelmi eljárást határozattal meg kell szüntetni, ha a kötelességszegés elkövetésétől számított 3 hónapnál hosszabb idő eltelt.)

Meg kell szüntetni a fegyelmi eljárást, ha a felfüggesztés ideje alatt a sérelmet elszenvedő fél, kiskorú esetén a szülő nem kérte a fegyelmi eljárás lefolytatását.

Az egyeztető eljárás megállapításait, és a megállapodásban foglaltakat a kötelességszegő tanuló osztályközösségében meg lehet vitatni, továbbá az írásbeli megállapodásban meghatározott körben nyilvánosságra lehet hozni, de csak abban az esetben, ha a sérelem orvoslásáról kötött írásbeli megállapodásban a felek ezt kifejezetten kikötik, azaz ha a nyilvánosságra hozatalhoz minden érdekelt egyértelműen hozzájárult.

3. AZ OKTATÁSÜGYI KÖZVETÍTŐI ELJÁRÁS⁷

Ha a nevelési-oktatási intézmény

- a gyermeket, tanulót veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, vagy
- a gyermekközösség, a tanulóközösség védelme érdekében indokolt

segítséget kérhet az ifjúságvédelem, családjog területén működő szolgálattól, vagy az oktatásügyi közvetítői szolgálattól.

A Rendelet az oktatásügyi közvetítői eljárást lehetőségként definiálja. Két esetkört nevesít a jogszabály, egyik, ha az intézmény tanulója veszélyeztetett és pedagógiai eszközökkel ezt az állapotot nem lehet megszüntetni, illetve ha a tanulóközösség védelme indokolja az eljárás igénybevételét.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.) 5.§ n) pontja szerint a veszélyeztetettség olyan - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult - állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

Ebben a körben figyelembe kell venni a Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkt.) 42.§ (3) bekezdésének azon rendelkezését, melynek értelmében a pedagógus, a nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazott a nevelési-oktatási intézmény vezetője útján köteles az illetékes gyermekjóléti szolgálatot haladéktalanul értesíteni, ha megítélése szerint a gyermek, a kiskorú tanuló – más vagy saját magatartása miatt – súlyos veszélyhelyzetbe kerülhet vagy került. Amennyiben tehát a pedagógusveszélyeztető okokat tapasztal, az intézmény igényelheti az oktatásügyi közvetítői eljárást, de ezzel párhuzamosan a gyermekjóléti szolgálatot is mindenképpen értesíteni kell a fenti rendelkezés alapján.

⁷ Jasper A., Sárközi G. uo.

Oktatási közvetítőnek a fent meghatározott ügyekben az ifjúságvédelem, családjog területén működő szolgálat keretei között dolgozó közvetítő kérhető fel, amennyiben a Rendeletben szabályozott összeférhetlenségre vonatkozó kizáró okok közül egyik sem áll fenn a felkért személlyel szemben. A Gyermekjóléti Központokban az végezhet közvetítői tevékenységet, aki a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal vezette Országos Gyermekvédelmi Szakértői Névjegyzékben – konfliktuskezelés, gyermekvédelmi közvetítés, mediáció szakértőjeként - vagy a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium (KIM) Közvetítői Listáján szerepel. A KIM Közvetítői Listán megtalálható mediátorok polgári jogvitákban is jogosultak közvetítői tevékenységre. A polgári jogviták körében lefolytatható mediációra a Közvetítői tevékenységről szóló 2002. évi LV. törvény rendelkezései vonatkoznak. A Rendelet szerint oktatásügyi közvetítői szolgálatot is fel lehet kérni oktatásügyi közvetítés levezetésére. 2012. évtől ezt a tevékenységet az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet keretein belül működő Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Központ látja el.

A Rendeletben meghatározott összeférhetlenségi szabályok szerint nem lehet oktatási közvetítő fenti tárgykörökben lefolytatandó közvetítői eljárásban:

- a. az a személy, aki az eljárással érintett valamelyik felet képviseli,
- b. a felek bármelyikének a Ptk. szerinti hozzátartozója,
- c. a felek bármelyikével vagy az érintett köznevelési intézménnyel
-munkaviszonyban,
-munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban, továbbá tagsági viszonyban áll,
- d. az eljárással érintett ügyben egyébként érdekelt, elfogult.

Az összeférhetlenség szempontjából a közvetítő - fegyelmi jogkör gyakorlójától kapott - felkérése, a vele kötött megbízási szerződés (bár munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony) nem tartozik a kizáró okok közé, feltéve, hogy a közvetítésre felkért személy nem áll munkaviszonyban, a közvetítői megbízási szerződésen túl munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban, tagsági viszonyban az intézménnyel. Az összeférhetlenségi szabályok a közvetítő semlegességét és objektivitását biztosítják. Az a-d. pontokban meghatározott személyi körbe tartozók részvétele az eljárásban valós veszélyt jelenthetne a semlegesség elve érvényesülésének szempontjából. Az összeférhetlenségi szabályok alapján az intézmény munkatársa (pl. pedagógus, pszichológus stb.), tehát ezekben az ügyekben nem lehet oktatásügyi közvetítő.⁸

Az oktatási közvetítő kötelessége az összeférhetlenség fennállásáról a feleket a felkérést követően haladéktalanul tájékoztatni.

A közvetítőt az intézményvezető kéri fel – a fenntartó egyetértésével – és írásban megbízza.

A közvetítő közvetítői tevékenysége körében nem utasítható, eljárása során pártatlanul, lelkiismeretesen jár el, a szakmai követelményeknek megfelelően közreműködik a megállapodás létrehozásában. Tiszteletben kell tartania az eljárásban résztvevők emberi méltóságát, biztosítani kell, hogy a résztvevők egymással szemben is tisztelettel járjanak el.

A mediációs eljárás fontos eleme a felek érdekeinek, szükségleteinek feltárása, ez a kulcsa a sikeres megállapodásnak. Ehhez segítséget nyújthat az előkészítő beszélgetés, melynek

⁸ Dr. Kutacs Mária: *A közvetítés új törvényi és egyéb szabályai in. Mediáció A közvetítői tevékenység szerk. Sáriné dr. Simkó Ágnes HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2006.*

lehetőségét a Rendelet is nevesíti. Az eljárás sikere érdekében a közvetítő előkészítő üléseket tarthat.

A közvetítőt titoktartási kötelezettség terheli minden olyan tény és adatot illetően, amelyről a közvetítői tevékenységével összefüggésben szerzett tudomást. A felek az írásbeli megállapodásban ettől eltérően rendelkezhetnek. A közvetítő titoktartási kötelezettsége a közvetítői tevékenység megszűnése után is fennáll. A titoktartás garanciája annak, hogy a felek biztonságban érezzék magukat az eljárás során, hogy kialakuljon egy olyan légkör, melyben őszintén feltárhatják érdekeiket, szükségleteiket, s lehetővé váljon egy mindenki számára kielégítő megállapodás létrehozása. Az oktatási közvetítőt az egyeztetési eljárás tárgyában későbbi fegyelmi, hatósági, bírósági eljárásban nem lehet tanúként megidézni.

4. OKTATÁSÜGYI KÖZVETÍTÉS EGYEZTETÉSI ELJÁRÁS KERETÉBEN - JÓVÁTÉTELI (RESZTORATÍV) MEDIÁCIÓ -

A Rendelet szerint lehetőség van arra is, hogy az egyeztetési eljárás keretében oktatásügyi közvetítésre kerüljön sor, azaz az alternatív vitarendezés technikái közül konkrétan nevesíti a jóvátételi mediációt.

Az egyeztetési eljárás, valamint az oktatásügyi közvetítés korábban ismertetett szabályainak alkalmazása mellett a jóvátételi oktatásügyi közvetítői eljárásra vonatkozó további szabályokat ír elő a Rendelet.

A közvetítő személyére, magatartására, az összeférhetetlenségre, a felkérésére vonatkozó rendelkezéseket az egyeztetési eljárás keretében lefolytatott oktatásügyi közvetítésre is alkalmazni kell. A közvetítő e körben sem utasítható, a dokumentáció elkészítése itt is az ő felelőssége, az eljárás során e körben is tarthat előkészítő üléseket. Az oktatási közvetítőt az egyeztetési eljárás tárgyában későbbi fegyelmi, hatósági, bírósági eljárásban nem lehet tanúként megidézni.

Három témakörben tartalmaz további - részletesebb - előírást a Rendelet, ezek:

- a jóvátételi oktatásügyi közvetítői eljárás során létrejött megállapodás;
- a további jogorvoslat lehetősége;
- az eljárás befejezése.

4.1. Az közvetítői eljárás során létrejött megállapodás

Az oktatásügyi jóvátételi közvetítői eljárás esetén a megállapodás akkor jön létre, ha azonos álláspont alakul ki

- a sérelmet elszenvedő fél és a kötelességszegő tanuló között a kötelességszegéssel okozott kár megtérítése, vagy
- a kötelességszegéssel okozott káros következmények egyéb módon való jóvátétele, enyhítése tekintetében.

A megállapodást e körben is írásban kell rögzíteni.

A megállapodással szemben támasztott általános követelmény, hogy a megállapodásban vállalt kötelezettségek

- nem ütközhetnek jogszabályba,
- a kötelezettségzegéssel arányban kell állniuk, és
- nem sérthetik a kötelességzegő tanuló emberi méltóságához való jogát, valamint más alapvető jogait.

A megállapodással kapcsolatos konkrét tartalmi elemek, melyeket a megállapodásnak kötelezően tartalmaznia kell:

1. az egyeztetési megbeszélés helye, ideje;
2. az eljáró közvetítő, a sérelmet elszenvedő fél, a kötelességzegő tanuló, a képviselő, és a megbeszélésen részt vevő személyek neve, lakcíme;
3. a kötelességzegés rövid összefoglalása;
4. a sérelem jóvátételének módja, határideje;
5. az eljárási költség viselése (amennyiben megállapodás nem születik, a felmerült eljárási költségeket a felek fele-fele arányban viselik);
6. a megállapodásra vonatkozó nyilvánossági szabályok;
7. a felek – kiskorú kötelességzegő esetén – a szülő és a közvetítő aláírása.

A megállapodás egy-egy példányát a közvetítő átadja a sérelmet elszenvedő félnek és a kötelességzegő tanulóknak vagy a jelenlévő képviselőjüknek.

4.2. További jogorvoslat lehetősége

Az egyeztető eljárás keretében lefolytatott oktatásügyi jóvátételi közvetítői eljárásban létrejött megállapodás nem érinti a sérelmet elszenvedőnek azt a jogát, hogy a fegyelmi eljárás kivül – a bűncselekményből, szabálysértésből származó – igényét egyéb eljárás keretében érvényesítse, azaz további jogorvoslati fórumot is igénybe vehet.

4.3. Egyeztetési eljárás befejezése

Az egyeztetési eljárás azon a napon fejeződik be, amikor

- a) a sérelmet elszenvedő fél vagy a kötelességzegő tanuló kijelenti a közvetítő előtt, hogy kéri a közvetítői eljárás befejezését,
- b) a sérelmet elszenvedő fél vagy a kötelességzegő tanuló az egyeztetéshez való hozzájárulását visszavonta,
- c) az egyeztetési eljárásra rendelkezésre álló 15 nap eredménytelenül eltelt, vagy
- d) megállapodás született.

Amennyiben az eljárás az a-c) pontokban meghatározott okok miatt fejeződik be, a fegyelmi eljárást a fegyelmi jogkör gyakorlója folytatja. Ha az eljárásban megállapodás született, akkor a megállapodásban foglaltak teljesítéséig - de legfeljebb a fegyelmi vétség elkövetésének időpontjától számított 3 hónapra - fel kell függeszteni az eljárást.

5. ÖSSZEGRZÉS

Az oktatás szereplői tudják, a tanulók kötelességszegő magatartása többféle jogkövetkezménnyel járhat. Súlyos és vétkes kötelességszegés esetén fegyelmi eljárásnak van helye. A fegyelmi eljárást egyeztető eljárás előzheti meg. A fegyelmi felelősség csak a tanuló jogviszonnyal összefüggő kötelességek megszegése esetén állapítható meg. Az egyeztető eljárás és a fegyelmi eljárás részletes szabályait az SZMSZ-ben kell meghatározni. Amennyiben a tanuló cselekménye nem éri el a fegyelmi eljárás megindításához szükséges szintet, más – a házirendben meghatározott - fegyelmező intézkedések alkalmazhatók. Azt, hogy a normasértés milyen súlyú, az iskola ítéli meg a házirendjében meghatározott magatartási szabályok alapján.

Az áttekintett jogszabályi rendelkezések, mint láthattuk, lehetőséget biztosítanak arra, hogy a fegyelmi eljárások és fegyelmi intézkedések büntető típusú szankciói mellett az iskolák alternatív vitarendezési módszereket, klasszikus és resztoratív közvetítői eljárást, resztoratív konferenciát alkalmazzanak az egyeztető eljárás keretein belül, illetve az oktatásügyi mediációként szabályozott folyamatokban.

Azt, hogy ezeket az alternatív konfliktuskezelő folyamatokat kik vezethetik, mediálhatják, a jogszabályi rendelkezések bizonyos esetben konkrétan meghatározzák pl. az oktatásügyi közvetítés, illetve az egyeztető eljárás keretében lefolytatott oktatásügyi közvetítés kapcsán szigorú összeférhetlenségi okokat megadva, míg más esetekben kevésbé korlátozva. A kisebb súlyú - nem normasértő - viták, konfliktusok esetén, valamint olyan esetekben, ahol a megvalósult normasértés nem olyan mértékű, hogy fegyelmi eljárás indítását eredményezze, a korábbiakban ismertetett - oktatási közvetítőkre vonatkozó - összeférhetlenségi szabályokat nem határoz meg a Rendelet, azaz intézményi munkavállalók mediációs technikát, resztoratív módszerek alkalmazásával levezethetnek konfliktuskezelési folyamatokat, resztoratív módszerekkel akár egyeztető tárgyalást is. Az oktatásügyi jótávételi közvetítői eljárás, valamint a klasszikus oktatásügyi közvetítésre vonatkozó összeférhetlenségi szabályok ugyanakkor kizárják annak lehetőségét – a korábban már említett pártatlanság követelményének eleget téve -, hogy az intézmény saját dolgozója ilyen eljárásokban mediátorként közreműködjön.

A jogszabályok által is támogatott alternatív vitarendezési módszerek alkalmazása az oktatási konfliktusok kezelésében lehetővé teszi, hogy kisebb-nagyobb konfliktusok, normasértések esetén az érintett tanulók megtanulják konstruktívan, együttműködve megoldani vitáikat, normasértés esetén elégtételt nyújtsanak, megtérítsék az okozott kárt, elfogadást, megbocsátást nyerjenek. A oktatási konfliktusok kezelésére vonatkozó jelentősebb jogszabályok vizsgálatának eredményeképpen tehát megállapíthatjuk, hogy a jogi háttér lényegében biztosított az oktatási konfliktusok alternatív vitarendezési módszerekkel történő megoldásához.

IRODALOMJEGYZÉK:

Jasper András, Sárközi Gabriella: *Konfliktuskezelés az oktatásban in: Mediáció Közvetítői eljárások* szerk: Sáriné Simkó Ágnes HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2012.

dr. Juhász Éva Anna, Kovács Piroska: *Iskolai konfliktusok – Alternatív Vitarendezés – Mediáció in: Konfliktuskezelési iránytű – Segédanyag az alternatív vitarendezési eljárások alkalmazásához az oktatási intézményekben* Oktatókutató és Fejlesztő Intézet Budapest 2012.

Javaslat az iskolai konfliktuskezelés szabályozására – Hozzászólás a közoktatási törvény vitaanyagához

[www.ofi.hu/download.php?docID=3253hozzaszolasakozoktatasisitvtervethoz20101215\(5\).pdf](http://www.ofi.hu/download.php?docID=3253hozzaszolasakozoktatasisitvtervethoz20101215(5).pdf)

Dr. Kutacs Mária: *A közvetítés új törvényi és egyéb szabályai in. Mediáció A közvetítői tevékenység* szerk. Sáriné dr. Simkó Ágnes HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2006.

Dr. Szüdi János: *A jogok és kötelezettségek egysége*
www.dr.szudi.hu/2009/02/jogkotelezettsegek

Dr. Varga Szabolcs: *Az iskolai konfliktusok kezelésének létező és lehetséges módszerei, eljárásai – különös tekintettel a jogvédelem, jogorvoslat, jogérvényesítés gyermekjogi szintű követelményeire* Gyermekjogház Alapítvány
http://www.gyermek.joghaz/dokumentumok/Az_iskolai_konfliktusok_kezelese.pdf